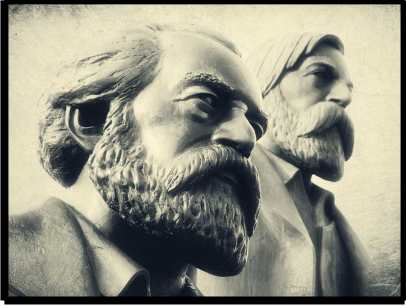

Ulusların Ortaya Çıkışı ve Marksizm’de Ulusal Sorun

İçeriği Yazan: [MAYAZİCİ](#) [1] Zaman: Paz, 11/12/2011 - 17:13

Yazar: Mehmet Ali Yazıcı

Yazının Yazıldığı Tarih: 2008

Ulus, ne bir ırk, ne bir aşiret, ne de istikrarsız bir şekilde ortaya çıkan insanlar topluluğudur. "Ulus, feodalizmi parçalayarak, onun üzerinde yükselen kapitalizm çağının tarihsel bir kategorisi ve kararlı insanların dil, toprak, iktisadi yaşam ve kendini kültür ortaklığında dile getiren ruhsal şekillenme birliğidir.

Ulus meydana getiren unsurlar, ancak ulusal pazarların, ekonomik ve kültürel merkezlerin kurulması ve kapitalizmin yükselme döneminde nesnel bir gerçeklik kazanır. Kapalı feodal toplumun dar çemberini kıran, ürün artışı dolaşımının sağlanması amacıyla kurulan pazarlar, ulusların oluşmasında belirleyici bir özelliğe sahiptir. Ulus meydana getiren temel unsurlardan birinin eksik olması durumunda tutarlı bir ulus olgusundan söz edilemez.

16.yy’a girildiğinde Ortaçağ sonlarının kıta Avrupa’sında derebeylik düzeni sarsılmakta, feodalizmin tasfiyesi ve kapitalizmin (kapitalist anlamda meta üretiminin) gelişme kaydetmesiyle sermaye ve üretim araçları, gelişen burjuvazinin elinde toplanmaktadır. Kapitalist üretim araçlarının tek sahibi burjuvazi, iş alanları kurarak, yarı özgür serfleri köyden kentlere doğru çekmektedir. Üretici güçlerin gelişmesiyle yoğunlaşan üretim, pazarlara ihtiyaç duymakta ve giderek derebeyliğin dar bölgesel çitları yıkılarak ülke pazarları oluşturulmaktadır.

Ekonomik alanda güç kazanan burjuvazi, feodal despotluk altında ezilen köylülerin toprak sorununa da sahip çıkarak harekete geçer. Yer yer işçi sınıfının da 'vatan', 'özgürlük', 'barış' şiarlarıyla potasına alan burjuvazi, feodal despotluğu parçalayıp yıkarak, 'ulusal birlik' adı altında kendi bağımsız ulusal devlet örgütlenmesini oluşturur.

Meta üretimi, 'ayrı çıkarları, ayrı kanunları, ayrı hükümetleri, ayrı gümrük tarifeleri olan, birbirinden bağımsız ve birbirine zayıf bağlarla bağlı bulunan eyaletler, tek bir gümrük kordonu altında, tek bir sınıfın çıkarı etrafında, tek bir ulus durumunda birleşmelerine ve kendi bağımsız devlet örgütlenmelerine gitmelerine yol açtı. '

Batı’da feodalizmin tasfiyesi ve giderek pazar bütünlüğü içerisinde salt ulusal ve ulusal baskının bulunmadığı bağımsız devlet örgütlenmesine gidilirken(İtalya, Almanya, Fransa, İngiltere vb.): Doğu Avrupa’da, o ülkenin, daha başta ekonomik, sosyal, kültürel, politik vb. alanlarda gelişip güç kazanan ulusal çekirdeği, süreç içerisinde uluslaşmasını tamamlayarak, diğer zayıf, geri ulusları kendi devlet çatısı altında toplamış ve böylece ulusal baskının temelini oluşturan çok uluslu devletler (Avusturya, Macaristan, Rusya vb.) doğmuştur. Feodal üretim tarzının hakim üretim biçimi olduğu, cılız kapitalist ilişkiler alanına giren bu tür çok uluslu devletlerde, milliyetler, ulusal örgütlenmeye gidememişlerdir. Ulusal baskının sosyal temelini oluşturan egemen ulus burjuvazisi, diğer güçsüz ulusların gelişimi önünde engel durumundaydı. Ancak, Doğu Avrupa’da kapitalizmin feodalizmi çözmeye başlamasıyla ki, ticaret ve ulaşım yolları gelişir, büyük kentler kurulur, uluslar, ekonomik olarak güç kazanırlar. Kapitalizmin geri ve güçsüz uluslar üzerinde etkisini gösterir ve harekete geçmelerini hızlandırır.

Ezilen ulus burjuvazisinin kendi pazarını koruma temelinde ezen ulus burjuvazisine karşı yürüttüğü rekabet savaşı, giderek siyasal alana da kayar. Ezen ulus egemenleri, rakiplerinin hakkından gelebilmek için her yolu denemekten çekinmezler. Ezilen ulusun dinsel inançlarına, kendi öz kültürlerine, diline, okul vb. kurumlarına, alışkı ve geleneklerine karşı yasaklamalar koyarlar. Bunların yetmediği durumlarda ise, katliam ve soykırımına girişirler. Bu tür soykırım ve katliamlara insanlık tarihi yüzlerce kez tanık olmuştur.

Ulusal baskının had safhada sürdürüldüğü bu tür ülkelerin ezile ulus burjuvazisi da boş durmaz ve harekete geçer. Kendi sınıf çıkarlarını, halkın çıkarları gibi göstererek, “ulus bayrağı” altında toplamaya koyulur. Feodallere karşı da başlatılacak olan bu savaşa, -toprak sorunu olan-köylüler katılmakta gecikmeyeceklerdir. Proletaryanın da yer yer desteklediği(kendi sınıf bilincinden yoksun olmasından dolayı bu desteği verir) ezen ulus egemenleriyle savaşa girer. Savaş bir halk hareketine bürünse de, özünde burjuvazinin Pazar sorunu olması gerçeğini ortadan kaldırmaz.

Kapitalizmin ilk everesi olan, serbest rekabetçi diye adlandırılan dönemde daha geri bir üretim biçimi olan feodalizmi parçalayıp bunun üzerinde kapitalizmi, yani daha ileri bir üretim tarzını kurup geliştirdiğinden devrimcidir. İşçi sınıfı henüz nicel ve nitel olarak zayıf ve bilinçsizdir. Temel çelişki burjuvazi ile feodaller arasındaki çelişkidir.

Serbest rekabetçi dönemde gelişen ulusal hareketlerin önderliğini elinde bulunduran burjuvazi, kapitalizmin ikinci evresinde (emperyalizm) artık ilerici-devrimci önderlik vasfını yitirmiştir. Çağ, emperyalizm ve proleter devrimler çağıdır. Emperyalizmle birlikte güçlenip ittifaklar kuran burjuvazi, demokrasi ve her türlü ilerici, üretici ve devrimci hareketliliğin düşmanıdır. Tarih sahnesinde devrimci barutunu tüketen ve önderlik misyonunu tamamlayan bu görevini artık işçi sınıfı ve emekten yana güçler üstlenmiştir. Şimdiki çelişki bu güçler arasındadır.

“Emperyalizm dönemi ile birlikte durum değişmiştir. Ulusal sorun, artık ulusal boyunduruğa karşı savaş gibi özel bir sorun olmaktan çıkmış, ulusların, sömürgelerin emperyalizmden kurtulma sorunu haline gelmiştir. ”

Ulusal sermayenin ulusal sınırlar dışına taşıdığı, tek tek ulusal ekonomilerin yerini dünya ekonomik zincirinin aldığı, mali sermayenin bu egemenlik çağında, Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı (UKKTH)’nın bu eski burjuva yorumu geçerliliğini yitirmiştir. Ulusal baskıların sosyal temeli bu dönemde emperyalizmdir. Artık sorun, emperyalizmden kurtulma sorunudur.

Avrupa’da kapitalizmin daha sonraki büyümesi, yeni sürüm alanlarına gereksinim duyması, hammadde ardına düşülmesi, son olarak da emperyalizmin gelişmesi, sermaye ihracı, büyük çaplı taşımacılık zorunluluğu, bir yandan ulusal baskı ve kendilerine özgü ulusal çatışmaları ile birlikte çok uluslu devletler biçimine dönüşmesine yol açmış(İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya gibi.) , öte yandan, eski çok uluslu devletlerin egemen ulusları arasında, yalnızca eski devlet sınırlarını olduğu gibi tutma değil, komşu devletler zararına onları genişletme, yeni(güçsüz) milliyetleri bağımlılaştırma eğilimini de pekiştirmişlerdir. Ulusal sorun işte böyle gelişmiş ve sonunda olayların akışı sonucu, genel sömürgeler sorunuyla kaynaşmıştır: Ve devletlerin iç sorunu olmaktan çıkan ulusal baskı, birçok devleti ilgilendiren bir sorun “büyük” emperyalist güçlerin, bütün haklarından yararlanamayan güçsüz milletlerin kendine bağımlı kılma savaşı (ve savaşı) sorunu durumuna dönüşmüştür. Ve böylece; artık, ulusların burjuva ulusal devletler biçiminde kuruluşu devrimci içerikten yoksun, biçimsel bir sorun halini almıştır.

Demek ki, bu dönemde, UKKTH; ezilen ulusların emekçilerinin kendi kaderlerini tayin hakkı, onların emperyalist sömürgecilikten kurtuluşu ve kendi bağımsız devletlerini kurma hakkı, devrimci içeriğini kazanmıştır.

Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı(UKKTH) , ezilen ulusun hiçbir koşula bağlı kalmadan kendi kaderini tayin etme, geleceğini belirleme, siyasal bağımsızlık ve kendi devletini kurma hakkına sahip olmasıdır. Bu hakkı kullanıp kullanmama sorunu sadece ulusun kendisine aittir.

Ulusal sorunun emperyalist sömürgecilikten kurtuluş sorunu, işçi sınıfının devrim sorununun bir parçası, bir dinamiği olduğu emperyalist ve proleter devrimler çağında, UKKTH'nı yadsımak, başka

bir yoruma tabi tutmak, 'ulusal-kültürel özerklik', 'otonomi' vb. biçimlerine indirgemek; ulusu boyunduruk altında tutmaya çalışmak, kaderini tayin etme hakkını elinden almak anlamına gelir. Bu da, her türden gericiliğin, sosyal ve siyasal temeli olan emperyalizme hizmet anlamına gelir. Dolayısıyla emekçi kesimler ve işçi sınıfının iktidar davasına bir ihanet olarak kendini gösterir.

UKKTH'nın, ezilen ulusun siyasal bağımsızlık, devlet kurma ve ayrılma hakkını savunmakla sosyalistler, ulusun her talebini savunmak gibi bir yanılsa da düşmezler. İşçi sınıfı ve emekçi kesimlerin çıkarlarına ve iktidar mücadelesine zarar veriyorsa bu duruma kayıtsız kalamazlar.

Lenin bu konuda şunları söylüyor: “Eğer ezilen ulusun burjuvazisi, ezen burjuvaziye karşı savaşırsa, biz her zaman ve her durumda herkesten daha kararlı olarak bu savaştan yanayız; çünkü biz zulmün en amansız ve en tutarlı düşmanlarıyız. Ama ezilen ulusun burjuvazisi, kendi öz burjuva milliyetçiliğinin çıkarlarını savunuyorsa, biz ona karşıyız. Ezen ulusun ayrıcalıklarına ve zulmüne karşı savaşıyoruz, ama ezilen ulusun kendisi için ayrıcalıklar sağlama yolunda ki çıkarlarına destek olmayız.”

Soruna diyalektik ve tarihsel materyalizmin yol göstericiliği gerçeğinden hareketle yaklaşıp sosyalistler belirli bir dönem, belli bir toplum(ülke) için doğru olan çözümün, farklı tarihsel-toplumsal koşullarda farklı ülkeler için doğru olmayabilirliğini de göz ardı etmezler. Bir sorunu, tarihsel-toplumsal koşullardan soyutlayarak ele almak Marksist-Leninist Sosyalistlerin yaklaşım tarzı olamaz. Somut durumdan hareketle, işçi sınıfının ve emekçi kesimlerin devrimci mücadelesinin seyri ve genel çıkarlarına zarar vermeyecek bir çözüm, tek ve doğru olanıdır. (Örneğin, Türkiye'de ki Kürt Sorunu da bu çerçevede ele alınıp değerlendirilebilir ama ayrı bir yazıyı gerektirir.) Ulusal sorun, işçi sınıfı ve emekçi kesimlerin mücadelesi açısından-önemi bilinmekle birlikte-ML Sosyalistler için bu sorun, ikincil bir sorundur. ML'ler UKKTH'nı, ulusal baskıyı ortadan kaldırdığı, işçi sınıfı ve ezilen kesimlerin sınıf savaşımını hızlandırdığı ve ulusların bağımsız gelişmeleri önündeki engelleri yok edeceği için savunurlar.

Ulusal hareketler genelde demokrat ve ilerici bir karakter taşımasına karşın, belli dönemlerde gerici bir konuma da düşebilirler. Bu durumda, emperyalizmi taktiksel açıdan güçlendirdikleri için desteklemeyiz. Hareketin 'demokrat' bir programa sahip olması, kendisine 'sosyalist' demesi sorunun özünü değiştirmez. Bunlar öze değil biçime yönelik yanlardır. Ulusal baskının sosyal ve siyasal temeli emperyalizmdir demiştik. Ulusal sorun ise her şeyden önce bir demokrasi sorunudur. Dolayısıyla bir ulusal hareket, ancak emperyalizme karşı olduğu, onu geriletmediği oranda genel demokrasi mücadelesinin bir parçası olur ve ancak böyle bir durumda ML sosyalistler tarafından desteklenir.

Ulusların Kendi Kaderlerine Sahip Olma Hakkı, demokrasinin çeşitli talepleri mutlak bir şey değil, dünya demokratik ve sosyalist hareketinin tümünün bir parçasıdır. Bazı hallerde bütün ile parça çelişebilir, o zaman parça atılır.

Sorunlara, değişen şartlar gözetilerek yaklaşılsa çözümler daha gerçekçi ve yaşamda karşılık bulacak şekilde oluşur.

Kapitalizmin serbest rekabetçi aşamasında bir ulusal hareketin ilerici ya da gericiliği; o hareketin demokratik, cumhuriyetçi, ya da sosyalist programa sahip olup olmaması, önderliğin demokrat-devrimci öğeler barındırıp barındırmamasıyla ölçülürdü. Günümüz koşullarında artık bu yaklaşım geçerli değildir. Ulusal bir hareketin ilerici ya da gericiliğinin ölçütü; genel demokrasi mücadelesinin bir parçası olup olmaması; emperyalizmi zayıflatıp zayıflatmaması; ona darbe vurup vurmamasıyla, geriletip geriletmemesine bakılarak açıklanabilir. Ancak bu kıstaslar sonucunda o hareket desteklenir ya da desteklenmez.

'Hiç kuşku yok ki, her ulusal hareket ancak burjuva demokratik bir hareket olabilir, çünkü geri kalmış ülkelerin nüfusunun büyük çoğunluğu, burjuva-kapitalist ilişkileri temsil eden köylülerdir. Sömürücü ülkelerin burjuvazisiyle, sömürgelerin burjuvazisi arasında bir ölçüde yakınlaşma olmuştur, öyle ki sık sık ve belki de çoğu halde, ezilen ülkelerin burjuvazisi bir yandan ulusal hareketleri desteklerken, aynı zamanda emperyalist burjuvaziyle anlaşma halindedir, yani emperyalist burjuvazi ile birlikte devrimci harekete ve devrimci sınıflara karşı savaşım vermektedir(. . .)* biz, sömürge ülkelerin burjuva kurtuluş hareketlerini, ancak bu hareketler devrimci oldukları takdirde; bu hareketlerin temsilcilerinin o ülkede ki köylülüğü ve sömürülen geniş kitleleri devrimci bir ruhla

örgütlendirmemize engel olmadıkları taktirde desteklemeliyiz ve destekleyeceğiz. 'Ve böylece, 'bütün iktidar ulusal burjuvaziye' sloganıyla ulusların kaderlerini tayin etme konusundaki eski burjuva kavramının maskesini, bizzat, devrimin gelişen seyri düşürmüş ve bu kavram bir kenara itilmiştir. UKKTH konusunda ki sosyalist kavram, 'bütün iktidar ezilen ulusların emekçi yığınlarına' sloganıyla, tüm uygulama haklarını ve olanaklarını kazanmıştır.

Ancak, bundan yola çıkılarak, UKKTH'nı emekçilerin kendi kaderlerini tayin hakkı ile sınırlamak ve bunun dışında ki çözüm biçimlerini reddetmek sonucu çıkarılmamalıdır. Bu tür yaklaşımlar, güçlükleri, milletlerin içindeki farklılaşmanın içerdiği istikrarsız gelişmeleri hesaba katmamak olur. Her ulusun özgür bir şekilde kendi kaderini çizmesi, emekçilerin kendi kaderlerini tayin etmesini de kolaylaştırır.

ML Sosyalistler oportünist ve her türden milliyetçilerin tersine, her konuda olduğu gibi ulusal soruna da hiç bir zaman düz bir mantıkla ya da 'gelecekte nasıl olsa gericileşir' vb. kaygısıyla bakmazlar. Emperyalizme darbe vuran, geriletken hareketlere seyirci kalamazlar. Nitekim tarihte, emperyalizme darbe vuran ulusal hareketlerin, ML'ler tarafından desteklendiğine dair örnekler vardır. Nesnel durumdan hareketle, ulusal kurtuluş hareketlerini, mücadelenin bir parçası olarak görerek maddi, manevi her türlü desteği vermişlerdir.

Anadolu Kurtuluş Savaşı'na önderlik eden Kemalistler, Mısır Ulusal Hareketi'ni tüccarlar ve burjuva aydınları, sosyalist olmamalarına rağmen, emperyalizme darbe vurup gerilettiklerinden dolayı ML'ler tarafından desteklenmişlerdir. Bir yakın örneğini de Cezayir'de görmekteyiz. CKP(Cezayir Komünist Partisi) 'nin aktif olmayan yaklaşımı sonucu, ulusal hareketin ve mücadelenin önderliğini Küçük Burjuvazi yürütmüş ve yine, genel demokrasi mücadelesinin bir parçası olduğu için ve emperyalizme darbe vurduğu için desteklenmiştir.

(*) Burada, Türkiye'nin siyasal ve ekonomik bağımsızlığını yitirmesinde sermaye kesimlerinin rolünü düşününüz. Bu kesimler, 1950'lerden sonra adım adım emperyalist tekeller ve güç odaklarıyla işbirliği yaparak geliştirdiler ve geline nokta "bağımsızlık" içeren her şeye karşı çıkmaktadırlar.

Mehmet Ali Yazıcı

iletisim@politikadergisi.com

Yorumlar

Ulusal Sorun ve Türkiye için önemi

İçeriği Yazan: Mehmet ÇAĞIRICI Zaman: Pzt, 12/12/2011 - 14:50

Sayın M.A. Yazıcı'nın "Ulusal sorun"la ilgili bu yazısının tümünün altına imza atarım. Yazı, ulusal sorunun içeriğinin daha iyi anlaşılması için; Avrupa'dan, Doğu Avrupa'dan, Mısır'dan, Cezayir'den, Türkiye'den vs. somut referanslar verilerek desteklenmiş ve zengileştirilmiş olarak ulusların tarihsel oluşumunu, ulusal hareketlerin sınıfsal karakterini, ulusal sorunu ve UKKTH'nin işçi sınıfı ve sosyalistler açısından anlamını genel ve ilkesel bazda ele almış, enine boyuna ve derinliğine incelemiş güzel bir yazı. Kendisinin eline sağlık.

Kanımca ulusal sorun ve onun bilimsel anlayışı ülkemizde sosyalistler arasına çok farklı yorumlanmakta ve uygulanmaktadır. Türkiye'de bu sorunun yanlış yorumlanması ve uygulanması özellikle "Kürt Sorunu" denen sorunda kendini göstermekte, bu durum ülkemizdeki sosyalist hareketin gelişiminin frenlemesinde büyük rol oynamaktadır.

- [Tarih](#) [2]

Kaynak URL (18/05/2024 - 07:30 tarihinde yazdırıldı):

<http://www.politikadergisi.com/okur-makale/uluslarin-ortaya-cikisi-ve-marksizm%E2%80%99de-ulusal-sorun>

Bağlantılar:

[1] <http://www.politikadergisi.com/pd-uye/mayazici>

[2] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/tarih>